

11. Ocena ryzyka w systemie zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy

11.1. Co to jest ryzyko zawodowe?

Ryzyko towarzyszy każdej działalności człowieka i w powszechnym rozumieniu wiąże się z możliwością poniesienia straty. Jest ono konsekwencją występowania zagrożeń.

Analizując ryzyko związane z działalnością produkcyjną przedsiębiorstwa, trzeba wziąć pod uwagę zagrożenia, powstające w systemie: człowiek-obiekt techniczny-środowisko, w którym działalność ta jest realizowana. Każdy z elementów tego systemu stanowić może źródło zagrożenia i równocześnie każdego z nich mogą dotyczyć konsekwencje wywołanych zagrożeniem zdarzeń niepożądanych. W zależności od charakteru konsekwencji można mówić o ryzyku np.: zawodowym, środowiskowym czy utraty mienia (rys. 19). Z każdą z tych kategorii ryzyka są związane koszty.

Ryzyko związane z zagrożeniami w systemie: człowiek-obiekt techniczny-środowisko może być definiowane w różny sposób, np.:

- ryzyko jest kombinacją prawdopodobieństwa lub częstości występowania określonych zagrożeń i wielkości strat, które mogą one spowodować. Jest więc ono miarą
- prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia niepożądanego i jego skutków (Guidelines ... 1993)
- ryzyko jest kombinacją częstości lub prawdopodobieństwa wystąpienia określonego zdarzenia niebezpiecznego (które może powodować szkodę) i konsekwencji związanych z tym zdarzeniem (PN-IEC 300-3-9).

Rys. 19. Ryzyko związane z zagrożeniami w systemie: człowiek-obiekt techniczny-środowisko w zależności od rodzaju strat (PN-IEC 300-3-9)

Ryzyko zawodowe to ryzyko ponoszone przez człowieka w związku z wykonywaniem pracy. W rozporządzeniu ministra pracy i polityki socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów BHP ryzyko to zostało zdefiniowane jako prawdopodobieństwo wystąpienia niepożądanych zdarzeń związanych z wykonywaną pracą powodujących straty, w szczególności wystąpienia u pracowników niekorzystnych skutków zdrowotnych w wyniku zagrożeń zawodowych (występujących w środowisku pracy) lub sposobu wykonywania pracy. Tę samą definicję przytoczono w polskich normach serii PN-N-18000.

Zgodnie z wytycznymi Międzynarodowej Organizacji Pracy, ryzyko zawodowe to kombinacja prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia zagrażającego oraz ciężkości urazu lub pogorszenia stanu zdrowia pracowników, powodowanego tym zdarzeniem.

Mówiąc najprościej, ryzyko zawodowe to prawdopodobieństwo wystąpienia szkodliwych dla zdrowia następstw zagrożeń związanych z procesem pracy (urazów lub zachorowań), z uwzględnieniem ich ciężkości. Ocena tego ryzyka powinna stanowić podstawowy element każdego systemu zarządzania BHP, a jej celem jest zapewnienie pracownikom skutecznej ochrony przed skutkami występujących w pracy zagrożeń.

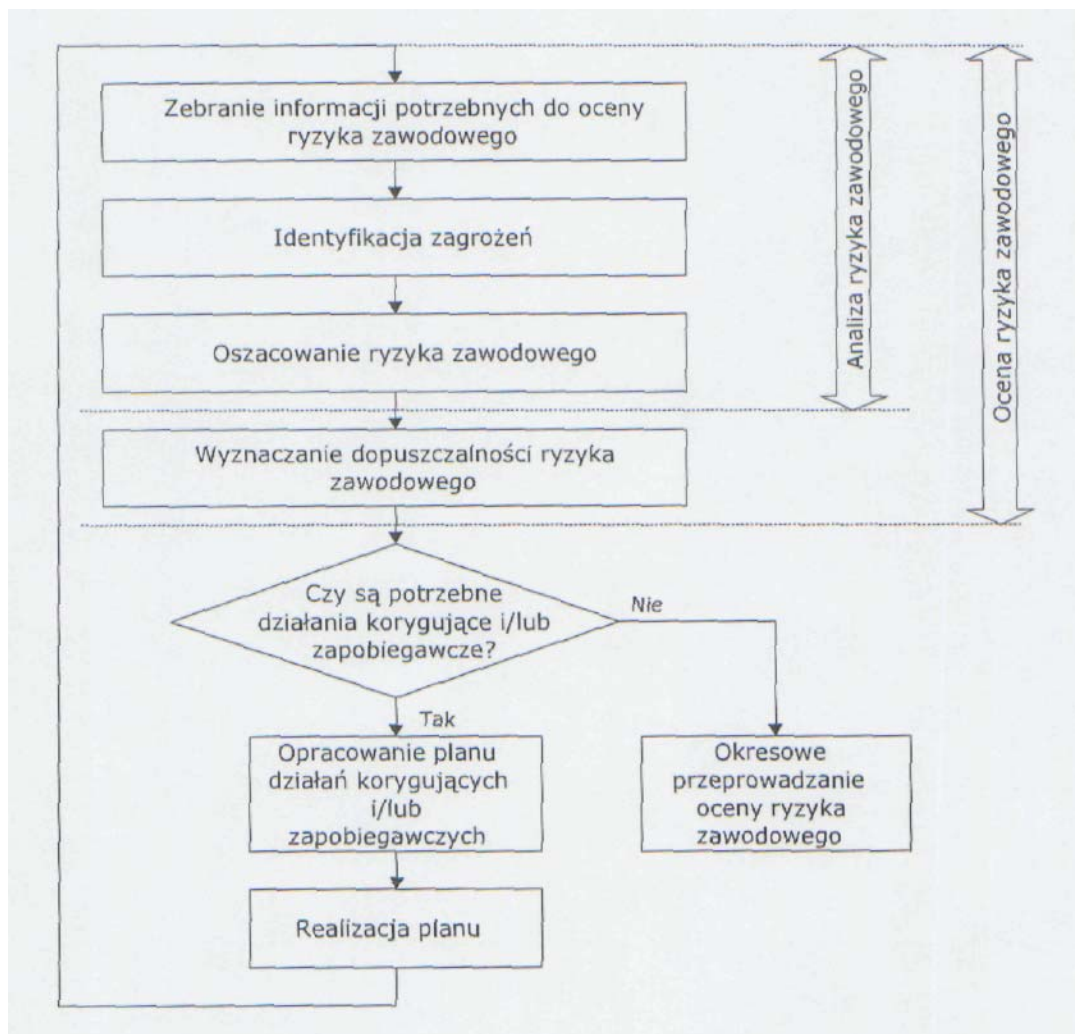

11.2. Na czy polega ocena ryzyka zawodowego?

Po wprowadzeniu obowiązku oceny ryzyka zawodowego, pytanie o to na czym polega ocena ryzyka zawodowego i jak należy ją przeprowadzić, aby spełnić wymagania sformułowane w obowiązujących przepisach - stawiano sobie w wielu przedsiębiorstwach. Aby ułatwić odpowiedź na to pytanie, Komisja Europejska opracowała i wydała w 1996 roku dokument pod nazwą *Guidance on risk assessment at work*, w którym są zawarte wskazówki, w jaki sposób należy wdrażać postanowienia sformułowane w dyrektywie ramowej 89/391/EWG, dotyczącej oceny ryzyka zawodowego w przedsiębiorstwach.

W pełnej zgodności z tymi wytycznymi pozostają postanowienia zawarte w polskiej normie PIM-N-18002:2000 *System zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy. Ogólne wytyczne do oceny ryzyka zawodowego*, która została ustanowiona w 2000 roku z myślą o dostarczeniu polskim przedsiębiorstwom informacji niezbędnych do właściwego zorganizowania i przeprowadzenia oceny ryzyka zawodowego.

Ocena ryzyka jest systematycznym badaniem wszystkich aspektów pracy, które jest przeprowadzane w celu stwierdzenia, jakie zagrożenia w środowisku pracy mogą być powodem urazu lub pogorszenia się stanu zdrowia pracownika i czy zagrożenia te można wyeliminować, a jeżeli nie - jakie środki ochronne należy podjąć w celu ograniczenia ryzyka związanego z tymi zagrożeniami. W badaniu tym można wyodrębnić dwa etapy (rys. 20): analizę ryzyka i wyznaczanie jego dopuszczalności, czyli podejmowanie decyzji o możliwości przyjęcia ryzyka lub jego wyeliminowania czy ograniczenia.

Rys. 20. Przebieg oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy (PN-N-18002:2000)

Analiza ryzyka zawodowego obejmuje zebranie potrzebnych informacji, identyfikację zagrożeń oraz oszacowanie związanego z nimi ryzyka. Może być ona zobiektywizowana dzięki oparciu jej na podstawach naukowych, tworzonych przez specjalistów z takich różnych dziedzin, jak np.: toksykologia, inżynieria bezpieczeństwa, statystyka czy psychologia. Dzięki ich pracom można właściwie identyfikować zagrożenia, przewidywać ich następstwa, a w szczególności ich wpływ na organizm człowieka.

Oszacowanie związanego ze zidentyfikowanym zagrożeniem ryzyka zawodowego polega na ustaleniu prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia niepożądanego i rozmiarów związanych z nim strat. Pomocne mogą być przy tym informacje

dotyczące wypadków i zdarzeń prawie wypadkowych oraz chorób związanych z pracą.

Ponieważ ustalenie prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia niepożądanego o określonych następstwach rzadko bywa możliwe, do szacowania ryzyka zawodowego stosuje się na ogół wskaźniki, opisujące w sposób ogólny zakres prawdopodobieństwa wystąpienia oraz wielkość strat. W zapisie polskiej normy PN-N-18002-.2000 sformułowano zalecenia oszacowania ryzyka zawodowego w skali trójstopniowej, zgodnie z zasadami przedstawionymi w tabelicy 4.

Tablica 4.

Oszacowanie ryzyka zawodowego w skali trójstopniowej (P1M-N-18002:2000)

Prawdopodobieństwo	Ciężkości następstw		
	mała małe 1	średnia małe 1	duża średnie 2
Mało prawdopodobne	małe 1	średnie 2	duże 3
Prawdopodobne	średnie 2	duże 3	duże 3
Wysoce prawdopodobne	duże 3	duże 3	duże 3

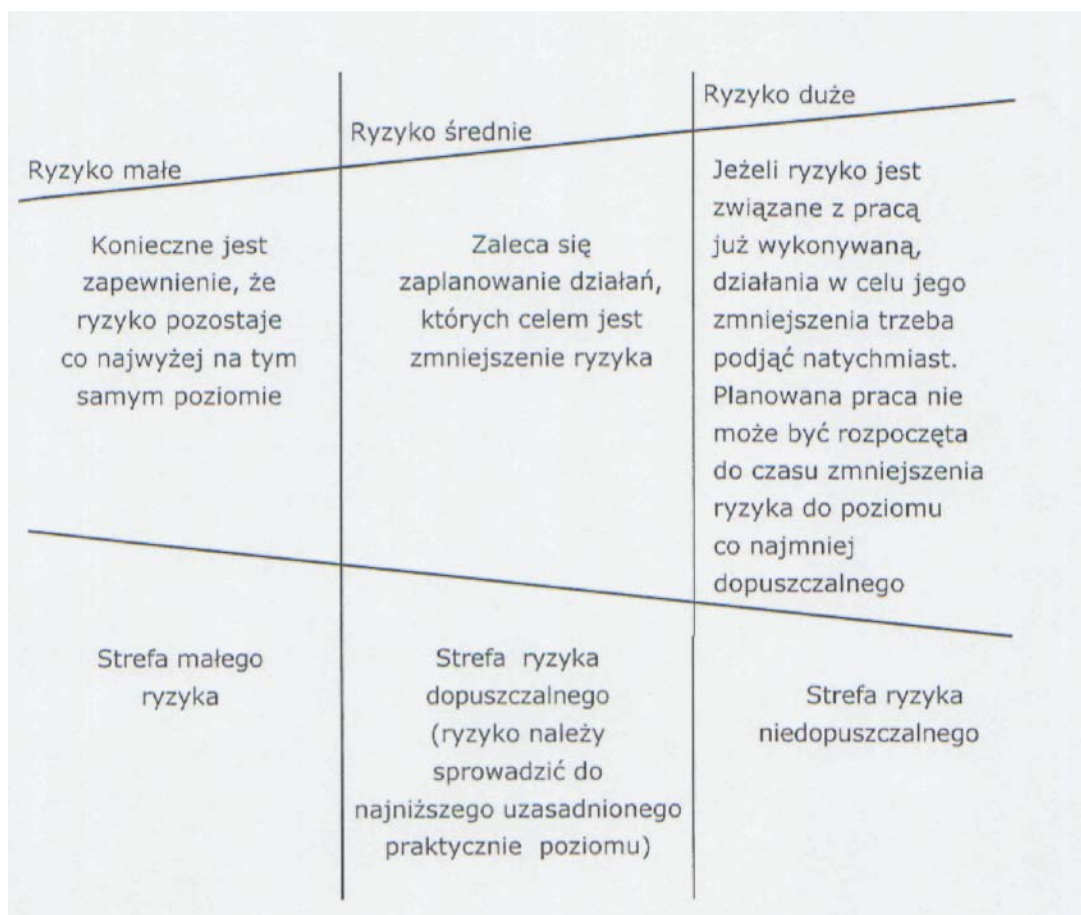
Szkodliwość ciężkości następstw zagrożenia i prawdopodobieństwo ich wystąpienia można określić, stosując następujące wskazówki:

- do następstw o małej szkodliwości zalicza się te urazy i choroby, które nie powodują długotrwałych dolegliwości
- do następstw o średniej szkodliwości zalicza się te urazy oraz choroby, które powodują niewielkie, lecz długotrwałe lub nawracające okresowo dolegliwości i krótkie okresy absencji
- do następstw o dużej szkodliwości zalicza się te urazy i choroby, które powodują ciężkie i stałe dolegliwości i/lub śmierć
- do mało prawdopodobnych zalicza się te następstwa zagrożeń, które nie powinny wystąpić podczas całego okresu aktywności zawodowej pracownika

- do prawdopodobnych zalicza się te następstwa zagrożeń, które mogą wystąpić nie więcej niż kilkakrotnie podczas okresu aktywności zawodowej pracownika
- do wysoce prawdopodobnych zalicza się te następstwa zagrożeń, które mogą wystąpić wielokrotnie podczas okresu aktywności zawodowej pracownika,

W kolejnym etapie procesu oceny, który nazywa się często wyznaczaniem dopuszczalności ryzyka zawodowego czy po prostu oceną ryzyka zawodowego - podejmuje się decyzję o zaakceptowaniu ryzyka lub konieczności jego zmniejszenia. Podstawowym kryterium dopuszczalności ryzyka zawodowego są wymagania określone w przepisach prawnych. W przypadku braku kryteriów określonych w przepisach o dopuszczalności ryzyka decydują opinie ekspertów. Należy również uwzględnić w procesie oceny zdanie osób bezpośrednio narażonych na oddziaływanie zagrożeń.

W zależności od wyniku oceny ryzyka zawodowego są formułowane propozycje działań korygujących i zapobiegawczych, których celem jest wyeliminowanie ryzyka zawodowego lub zmniejszenie go do poziomu akceptowalnego (rys. 21).

Rys. 21. Propozycje działań podejmowanych w wyniku oceny ryzyka (wg PN-N-18002:2000)

Jeżeli ryzyko zawodowe ocenione jako niedopuszczalne jest związane z pracą już wykonywaną, działania w celu jego zmniejszenia trzeba podjąć natychmiast. Planowana praca nie może być rozpoczęta do czasu zmniejszenia ryzyka do poziomu co najmniej dopuszczalnego. Ryzyko większe od poziomu dopuszczalnego w żadnym razie nie może być zaakceptowane i świadczy na ogół o niezgodności warunków bezpieczeństwa i higieny pracy w przedsiębiorstwie z obowiązującymi przepisami prawnymi. Jego przeciwieństwem jest ryzyko, które można uznać za pomijalnie małe. Pomiędzy tymi dwoma poziomami znajduje się duża strefa, w której ryzyko akceptuje się, jeżeli koszt dalszego jego zmniejszenia będzie nieproporcjonalnie duży w stosunku do uzyskanych korzyści.

11.3. Jak przeprowadzać ocenę ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy?

Nie ma ustalonych prawem zasad, odnoszących się do sposobu zorganizowania i przeprowadzenia oceny ryzyka zawodowego w przedsiębiorstwie. Z punktu widzenia wymagań prawnych ważne jest jedynie, aby:

- tak przeprowadzić proces oceny ryzyka - aby zapewnić, że doprowadzi ona do zidentyfikowania wszystkich występujących w miejscu pracy zagrożeń, mogących mieć niekorzystny wpływ na bezpieczeństwo i zdrowie pracowników
- po oszacowaniu ryzyka zawodowego związanego ze zidentyfikowanymi zagrożeniami ocenić czy jest ono akceptowalne (uwzględniając kryteria wynikające z wymagań zawartych w obowiązujących przepisach), a stosowane środki ograniczania ryzyka są właściwe (uwzględniając obowiązującą hierarchię stosowania tych środków, a także rozważając możliwości wyeliminowania ryzyka).

Oceniając ryzyko zawodowe, można stosować wiele różnych metod. Samo pojęcie „metoda oceny ryzyka” bywa rozumiane bardzo różnie najczęściej

oznacza ono metodę przyjętą do identyfikowania zagrożeń, lecz czasami także metodę oszacowania ryzyka.

To, jaka metoda zostanie zastosowana, zależy przede wszystkim od tego, co jest przedmiotem oceny. W przypadku miejsc pracy, w których zagrożenia są dobrze znane i łatwe do zidentyfikowania, a środki ograniczania ryzyka są łatwo dostępne, ocena ryzyka może być procesem bardzo prostym, a identyfikacja zagrożeń może opierać się na osądach niewymagających umiejętności specjalistycznych ani skomplikowanych technik pomiarowych i obliczeniowych. Taka sytuacja dotyczy np. oceny ryzyka zawodowego w biurach. W innych sytuacjach, np. w wypadku złożonych procesów w dużych zakładach chemicznych, konieczne jest zastosowanie metod wyspecjalizowanych i w celu właściwego ograniczania ryzyka opracowanie kompleksowych raportów bezpieczeństwa.

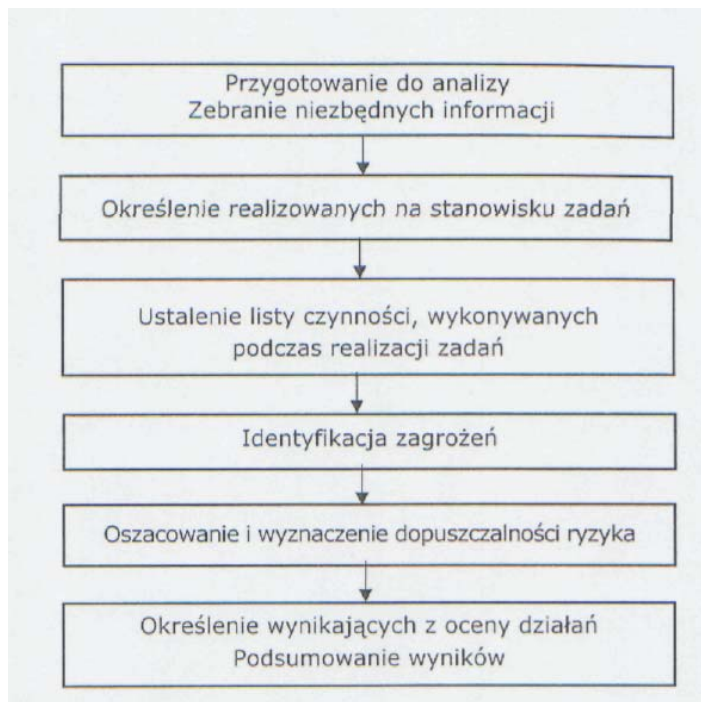
Nieporozumieniem jest zalecanie stosowania złożonych, liczbowych metod do oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy i wiązanie obowiązku oceny tego ryzyka z koniecznością dokonywania skomplikowanych obliczeń wskaźników liczbowych określających jego poziom, a także określanie dopuszczalności ryzyka na podstawie wartości tych wskaźników. Oczywiście, każdy, kto chce zastosować taką metodę, może próbować ją wykorzystywać, ale uwaga: w wielu sytuacjach wyznaczone pracownice wskaźniki liczbowe mogą wprowadzać w błąd! Nie ma bowiem przy wyznaczaniu na ich podstawie dopuszczalności ryzyka bezpośredniego powiązania z wymaganiami zawartymi w obowiązujących przepisach prawnych jako podstawowym kryterium dopuszczalności ryzyka. Innym nieporozumieniem, na szczęście rzadko już występującym, jest utożsamianie obowiązku oceny ryzyka zawodowego z koniecznością wyznaczenia wskaźnika liczbowego, charakteryzującego stanowisko pracy jako całość. Wyznaczenie tego wskaźnika nie jest potrzebne do właściwego zaplanowania działań korygujących i zapobiegawczych.

W wielu przedsiębiorstwach ocena ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy może polegać na stwierdzeniu czy praca wykonywana jest zgodnie z zasadami, wynikającymi z przepisów prawnych i innych wymagań, przyjętych w celu jej bezpiecznego wykonywania. W tak przeprowadzanej ocenie mogą pomóc listy pytań kontrolnych, sporządzane specjalnie dla określonych zagadnień lub grup stanowisk pracy. Typowym przykładem mogą być tutaj listy pytań opracowanych w celu oceny stanowisk pracy z monitorami ekranowymi lub listy pytań do oceny

bezpieczeństwa maszyn i innych urządzeń technicznych. Opracowywane są również listy pytań kontrolnych dla małych przedsiębiorstw o różnych profilach działalności, które pozwalają na zidentyfikowanie typowych dla tych przedsiębiorstw zagrożeń i równocześnie pomagają w zastosowaniu właściwych środków ochrony. Przykładem mogą być tutaj opracowane i wydane przez Centralny Instytut Ochrony Pracy, w serii; Bezpieczeństwo i Higiena Pracy w Małych Przedsiębiorstwach, poradniki dla pracodawców z małych przedsiębiorstw, zawierające przydatne do oceny ryzyka zawodowego listy pytań kontrolnych.

Zgodnie z zaleceniami zawartymi w polskiej normie PN-N-18002 do identyfikacji zagrożeń na stanowiskach pracy można wykorzystywać listy kontrolne, stanowiące zestawienie czynników szkodliwych, niebezpiecznych i uciążliwych, sporządzone na przykład na podstawie wymagań zawartych w przepisach i normach. Listy takie powinny mieć charakter otwarty i umożliwiać dopisywanie nowych, nieuwzględnionych wcześniej zagrożeń. Na listach zaznacza się te czynniki, które występują na analizowanym stanowisku.

Dobre wyniki można uzyskać, stosując do oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy metodę analizy bezpieczeństwa pracy. Polega ona na systematycznym badaniu kolejnych, wykonywanych na stanowisku czynności. Analiza taka przebiega w sposób pokazany na rysunku 22. Na etapie identyfikacji zagrożeń zalecane jest wykorzystywanie list kontrolnych.

Rys. 22. Główne etapy analizy bezpieczeństwa pracy

11.4. Jak udokumentować ocenę ryzyka zawodowego?

Co należy uwzględnić przy dokumentowaniu oceny ryzyka zawodowego? Nie ma wprawdzie ustalonych zasad dokumentowania tej oceny, ale w wytycznych Komisji Europejskiej wskazano, że dokumentacja oceny ryzyka zawodowego powinna umożliwiać wykazanie:

- że ocena ryzyka zawodowego w miejscu pracy została przeprowadzona
- w jaki sposób ocena została przeprowadzona

- które grupy pracowników są szczególnie narażone
- które wymagania, normy lub zalecenia stosowano podczas oceny
- jakie są zalecenia odnośnie do środków, które należy podjąć w celu dalszego ograniczenia ryzyka
- jakie są ustalenia odnośnie do przeglądu i aktualizacji oceny ryzyka.

Wskazówki te warto wziąć pod uwagę przy opracowywaniu procedur, instrukcji oraz wzorów zapisów odnoszących się do oceny ryzyka zawodowego w systemie zarządzania BHP.

Wzór prostego formularza, który można zastosować do dokumentowania wyników oceny ryzyka zawodowego pokazano na rysunku 23.

Przedsiębiorstwo (Wydział)		1. KARTA OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO NA STANOWISKU PRACY		Data	Numer karty
Stanowisko pracy				Sporządził	
				Nazwisko i imię pracownika	
Lp	Zagrożenie	Środki ograniczające ryzyko zawodowe	Oszacowanie/ocena ryzyka zawodowego	Zalecenia dotyczące wprowadzenia dodatkowych środków ochrony	
Potwierdzenie przyjęcia do wiadomości przez pracow- nika/pracowników		Podpis		Data	

Rys. 23. Wzór prostego formularza do dokumentowania wyników oceny ryzyka zawodowego

Wyniki oceny ryzyka zawodowego można również zarejestrować w formie elektronicznej, wykorzystując dostępne na rynku programy komputerowe, wspomagające ocenę ryzyka zawodowego. Do programów takich należy opracowany w Centralnym Instytucie Ochrony Pracy komputerowy program rejestracji zagrożeń i oceny ryzyka zawodowego STER.

System STER umożliwia pełne dokumentowanie przewidzianych przepisami prawnymi obowiązkowych działań związanych z BHP na stanowiskach pracy, w tym, np.: prowadzenie rejestru zagrożeń i chorób zawodowych, rejestrowanie i opracowywanie wyników pomiarów czynników szkodliwych i uciążliwych,

umożliwiających zautomatyzowaną i obiektywną ocenę ryzyka zawodowego, ewidencję wypadków przy pracy wraz z dokumentacją powypadkową, a także wspomaganie prowadzenia systematycznej kartoteki pracowników, związanej z gromadzeniem ich indywidualnych danych z zakresu BHP oraz wszelkich przysługujących im świadczeń z tego tytułu.

System STER jest obecnie wykorzystywany jako narzędzie wspomagające ocenę ryzyka przez kilkaset przedsiębiorstw.

11.5. Jakie wymagania dotyczące oceny ryzyka zawodowego sformułowano w normie PN-N-18001?

W systemie zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy zgodnym z wymaganiami zawartymi w polskiej normie PN-N-18001 ocenę ryzyka zawodowego należy wykonywać zgodnie z procedurami, w których ustalono sposób przeprowadzania oceny ryzyka zawodowego związanego z:

- zagrożeniami występującymi na stanowiskach pracy
- działaniami, wyrobami i usługami, które organizacja może nadzorować i na które może wpływać.

Oznacza to praktycznie konieczność kompleksowej oceny ryzyka zawodowego związanego z pracą, włączając w to ocenę ryzyka na etapie dokonywania zakupów, ocenę ryzyka związanego z działaniami podwykonawców, a także ocenę ryzyka związanego z projektowanymi i wytwarzanymi wyrobami. Uwaga osób wdrażających systemy zarządzania BHP skupia się na ogół na ocenie ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy - pamiętać jednak należy o konieczności uwzględnienia w procedurach systemu zarządzania całości zagadnień odnoszących się do oceny ryzyka zawodowego. Zagadnienia związane z oceną ryzyka zawodowego na etapie dokonywania zakupów i wyboru podwykonawców

zostały wyraźnie zaakcentowane w wytycznych Międzynarodowej Organizacji Pracy. W przedsiębiorstwach, w których funkcjonuje system zarządzania jakością, zagadnienia te są przeważnie uwzględnione w procedurach tego systemu.

W procedurach odnoszących się do oceny ryzyka zawodowego, należy ustalić, między innymi:

- kto i w jakich sytuacjach będzie podejmował decyzję o przeprowadzeniu oceny ryzyka zawodowego?
- kto będzie przeprowadzał ocenę ryzyka zawodowego?
- jak będzie przeprowadzana i dokumentowana ocena ryzyka zawodowego?
- kto będzie zatwierdzał wyniki oceny ryzyka zawodowego?

W udzieleniu odpowiedzi na te pytania mogą pomóc wytyczne zawarte w polskiej normy PN-N-18002, Zgodnie z nimi ocena ryzyka zawodowego w każdym przedsiębiorstwie powinna być przeprowadzana zgodnie z ustalonym harmonogramem, a także każdorazowo, wówczas gdy:

- projektuje się nowe stanowiska pracy lub dokonuje zmian na stanowiskach istniejących
- zostały wprowadzone zmiany na stanowiskach pracy
- zmieniły się wymagania zawarte w przepisach prawnych, odnoszące się do stanowisk pracy
- pojawiły się nowe informacje, dotyczące zagrożeń występujących na stanowiskach pracy.

W polskiej normie PN-N-18002 do osób, które mogą przeprowadzać ocenę ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy zaliczono: pracodawcę i pracowników (w tym osoby kierujące pracownikami), a także ekspertów zewnętrznych. Jednocześnie wskazano, że - jeżeli jest to tylko możliwe - ocenę tę powinny przeprowadzać zespoły złożone z pracowników przedsiębiorstwa. Bez względu na to, komu powierzone zostanie przeprowadzenie oceny ryzyka zawodowego, zaleca się, aby każdy pracownik - w mniejszym lub większym stopniu - uczestniczył w ocenie ryzyka zawodowego na swoim stanowisku pracy.

Pracownicy mogą udzielać informacji o występujących na stanowisku zagrożeniach i sposobie, w jaki te zagrożenia postrzegają. Mogą oni na przykład zwrócić uwagę na zbyt szybkie tempo pracy i związany z nim stres, a także na konieczność przyjmowania podczas pracy pozycji, powodującej ból i zmęczenie, co dla osób oceniających jest często trudne do ustalenia. W każdej sytuacji należy zalecić konsultowanie z pracownikami opracowywanych w wyniku oceny planów działań zapobiegawczych i korygujących. Wówczas gdy jedynym możliwym sposobem ograniczenia ryzyka jest zastosowanie środków ochrony indywidualnej, obowiązek konsultacji wynika również z wymagań zawartych w obowiązujących przepisach prawnych.

Zapewnienie udziału pracowników w ocenie ryzyka zawodowego i planowaniu wynikających z tej oceny działań ułatwia spełnienie wielu wymagań, dotyczących systemu zarządzania BHP, zawartych w normie PN-N-18001. W szczególności udział pracowników w ocenie ryzyka zawodowego wpływa na zwiększenie ich zaangażowania w rozwiązywanie problemów BHP oraz umożliwia skuteczne wypełnienie obowiązku informowania o ryzyku zawodowym związanym z wykonywaną pracą, a także pomaga w uświadomieniu pracownikom rodzajów zagrożeń występujących na stanowiskach pracy oraz związanego z nimi ryzyka zawodowego i celowości stosowania ograniczających ryzyko środków ochrony indywidualnej i zbiorowej, a także środków organizacyjnych.

Jeżeli ocenę ryzyka ma przeprowadzać zespół złożony z pracowników przedsiębiorstwa, to jego członkowie powinni zostać przeszkoleni w zakresie przeprowadzania oceny ryzyka zawodowego. Powinni oni również otrzymać zestaw narzędzi, ułatwiających przeprowadzenie takiej oceny, np. w postaci list kontrolnych, ułatwiających identyfikowanie zagrożeń oraz formularzy do zapisywania wyników oceny. Przeprowadzenie oceny i udokumentowanie jej wyników może również ułatwić zastosowanie specjalistycznego oprogramowania komputerowego.

Sposób postępowanie podczas przeprowadzania oceny ryzyka zawodowego i jej dokumentowania można ustalić w odpowiedniej instrukcji, będącej częścią procedury oceny ryzyka zawodowego. W instrukcji tej należy wskazać, w jaki sposób zespół oceniający będzie:

- pozyskiwał informacje niezbędne do oceny ryzyka zawodowego (np. jakie dokumenty i zapisy należy przeanalizować, jakich obserwacji dokonać, z kim przeprowadzić wywiady)
- identyfikował zagrożenia (np. zastosowanie list kontrolnych)
- szacował ryzyko i wyznaczał jego dopuszczalność (opis zasad szacowania i kryteriów wyznaczania dopuszczalności ryzyka)
- dokumentował przebieg i wyniki oceny ryzyka zawodowego (wzór formularza do dokumentowania wyników oceny ryzyka zawodowego).

Sformułowane w wyniku oceny ryzyka zawodowego zalecenia, dotyczące wprowadzenia dodatkowych środków ochrony, są realizowane zgodnie z zasadami ustalonymi dla działań korygujących i zapobiegawczych.

11.6. Czy sposób przeprowadzania oceny ryzyka zawodowego w przedsiębiorstwie odpowiada wymaganiom i wytycznym zawartym w normach serii PN-N-18000?

W sprawdzeniu, czy sposób przeprowadzenia oceny ryzyka zawodowego jest zgodny z wymaganiami i wytycznymi zawartymi w polskich normach serii PN-N-18000 mogą pomóc odpowiedzi na następujące pytania:

- czy są identyfikowane zagrożenia występujące w miejscu pracy?
- czy jest przeprowadzana ocena ryzyka zawodowego związanego ze zidentyfikowanymi zagrożeniami?
- czy przy projektowaniu nowych stanowisk pracy i wprowadzaniu zmian na stanowiskach pracy jest przeprowadzana ocena ryzyka zawodowego?
- czy ocena ryzyka zawodowego jest udokumentowana?
- czy informacje dotyczące zagrożeń oraz ryzyka zawodowego są aktualizowane, z uwzględnieniem wymagań przepisów prawnych?
- czy opracowano udokumentowaną procedurę oceny ryzyka zawodowego?
- czy pracownicy są angażowani w przeprowadzanie oceny ryzyka zawodowego na swoich stanowiskach pracy?

- czy są identyfikowane zagrożenia związane z projektowanymi i wytwarzanymi wyrobami?
- czy wprowadzono rozwiązania organizacyjne zapewniające uwzględnienie wymagań BHP w specyfikacjach zakupów i w umowach leasingowych?
- czy wprowadzono rozwiązania organizacyjne, zapewniające, że wymagania dotyczące BHP są uwzględniane przy ocenie i wyborze podwykonawców?
- czy wyniki oceny ryzyka zawodowego stanowią podstawę działań korygujących i zapobiegawczych?